

LLIBRE EN EL QUAL SE TRACTA DE LA INTENTIO

COMPOST EN VULGAR PER LO ILLUMINAT DOCTOR RAMÓN LULL (1)

(Copia efectuada per en Pere Barnils y Giol)

Deu intelligible, e amable en finidament, un homenet no conegut, pobre de virtuts, e de amichs, indigne per culpes, e peccats, fa ab vostra virtut, aquest llibre de Intentio, al seu amable fill; per tal que Intentio, per gratia vostra l'endres en vos conexer, e amar, honrrar, seruir, e beneir; e vostra Intentio sia en aquest mon en la alteza, e honor que li conuè.

PREAMBOL.

Considerant, e iaent en mon llit fuy considerant com lo mon es en tant torbat estament, per priuatió de vera intentio absentada ab un enteniment per defalliment de voler ordonat en considerar, e entendre car poch son los homens qui sien en bon estament segons comparacio de aquells, quis torben en lo mon, qui en llurs obres no an vera intentio. Per aço es ami molt desamable lo defalliment qui es en lo mon: è pense que lo meu fill, qui natura me fa amar, e nouellament ve en lo mon, haze defalliment de intentio: e per aço componch aquest llibre, en lo qual sapia mon fill conexer intentio: per la qual conexença son voler, la vulla amar, e seruir, e mostrar a les gents.

En recordacio de les sinch nafres de Nro. Sor. Deu Jesuehrist, qui es home, e Deu, departim aquest llibre de intentio en sinch capitols consequents, ço es: Diuisio, Deu, Creatio, Encarnatio, Temptatio. Amable fill aquests sinch capitols son bastants hauer doctrina en us de intentio. En tot quant cogitaràs, è parlaràs, è faràs te esforça de hauer ordonada, e vera intentio, è no li sies iniurios, ne desobediènt: car, or, ne argent, castells, Ciutats, imperis, regnes, parents, honrraments, vida, ne delicaments no valen tant com fa vera intentio, deuota, et ordonada, fortificada en un coratge ab deslberacio de franch arbitre en iustificat recordar, et entendre.

CAPITOL 1.

DIUISIO.

Amable fill. Intentio és obra de enteniment, e de voluntat, quins

(1) Manuscrit de la Biblioteca de la Universitat de Halle del Saale (Y c. 9); còdice del segle XVIe o XVIIe, de 15 y mitg per 11 centimetres, 73 folis, en paper, en blanch los quatre primers y quatre darrers. Escrit a una sola columna recto y verso; bon estat de conservació, relligat en pergami y plegat en 16. Conté tres diferents treballs den Ramón Lull. Del foli 1 al 47 recto, comprén lo *Llibre de la Intenció*; del 47 verso al 51 verso, los *Versos en nombre deccents composts a Pavia a raquesta del Rey de Mallorca*; y del 52 recto al 63 recto, lo *Llibre lo qual se appella de consolacio de Armitá*.

En lo primer y darrer folis hi ha aquesta nota de ma posterior: -- *Es de la libreria del Convent de Sant Francesch de Palma*. Sobre la coberta de pergami s'hi repeteix la procedencia: -- *De la libreria del Con^t de St Francisco de Assis de Palma*.

mou a donar compliment a la cosa desitjada, e entesa, è intentio es acte de natural appetit, qui requer la perfectio, que li conuè naturalment.

Aquesta Intentio, fill de que tu has necessitat, es departida en dues maneres, ço es a saber: primera, millor e pus noble, que la segona: per ço com es pus utel è pus necessaria: è la primera es comensament dela segona; e la segona es moguda per la primera; en tal manera, que la segona es instrument, e aparallament com la primera Intentio haje ço que li conuè segons son compliment. Eximplificar me conuè fill, en dues coses les Intentions, per ço, que pusques hauer conaxensa: car yo treball en ta utilitat, è treballe tu en entendre ço, que yot mostre de Intèntio; e recordet una y dos vegades de aquestes paraules, perço que moltes vegades recordades, entengues intentio en ta conexasa.

Si tu, fill, fas fer un llibre a algun escriuà, tu has la primera intentio a fer lo llibre; y has la segona a donar los diners a aquell home, quit fa lo llibre; è car mes ames lo llibre, que los diners quen dones: per ço es lo llibre, la primera intentio; è los diners, la segona. Lo Escriuà fa de açò lo contrari: car ell ame mes los diners que li pagues per sos treballs; que no lo llibre; car si mes amàs lo llibre que los diners, not daria lo llibre per los diners.

Fill de la Intentio, que es enles obres sensuais, e artificials, te parlat: Are et vull donar eximpli de Intentio, en les obres intellectualls, e enten, que lo llibre, que as fet escriure, es perla segona intentio, e la scientia, quen desitges, per la primera; car mes val la scientia, quel llibre. L'enteniment, que has, fill, es per la segona intentio; è la obra del enteniment per la primera: car millor cosa es la obra de la virtut, que no es la virtut; com sia cosa que la virtut sia perço, que sia sa obra. La bona obra, que has fill en ton enteniment que entens, es perla segona intentio; è lo merit quen has, es per la primera: car tu entens, perço que merit ne hages. E lo merit que es per entendre, es per la segona intentio; e la gloria, que veuràs, es per la primera, que es per lo merit: car tu has merit, perço que gloria hajes. La gloria que has, fill en Paradis si entres, serà per la segona; e la conexasa que auràs de Deu, è l'amor, serà perla primera: car millor cosa es intentio en conexasa, è amar Deu, que en hauer gloria per conexasa, e amar Deu: com sia cosa, que Deu sia pus intelligible e amable, que tu glorificable. Tant es, fill digne de esser conegut, e amat, que la intentio, que hom ha en conexasa, e amar Deu quant nes digne, no pot muntar en pus grau. E per açò sosten a que millor cosa es enteniment en entendre com enten Deu, que no es lo merit, ni la gloria: E si açò non era en axi, seguirsia, que intentio fos mes obligada a home, que als honrraments de Deu.

Bestantement, fill, te parlat de Intentio artificial en les coses corporals, e spirituais, si ho saps entendre, è sabràs ho entendre, si ho vols entendre: car te vull parlar de Intentio natural. E enten, com l'arbre es per la segona intentio, e lo fruyt, es per la primera: car millor cosa

es lo fruyt, que l'arbre. Lo cos, que tu has, fill, es per la segona, e la anima es per la primera: com sia cosa, que la anima valga mes, que el cos; è lo cos sia perçò que l'anima pusca recordar, entendre, e amar a Deu, e virtuts, e bones obres.

Amable fill, en tres maneres te donada conexensa dela primera, e dela segona intentio. E prech te, que ta Intentio hages ordonada en tal manera, que no ames per segona, ço ques conuè amar per la primera; no ames çò que no es digne que sia amat. Accidentalment, fill, amen los peccadors ab les dues intentions desordonades en llurs amors: car amar son bell llibre per ço que es bell, e no amario per çò quen entens, desordonament es de intentio; e en aytal manera, amar lo llibre bell, es per la primera Intentio, è amar lo entendre, es per la segona; Car home desordonat fa maior força de voluntat enfer bell llibre, que no en entredelo. En la voluntat dels homens qui amen mes les coses terrenals, que les coses espirituals, son aduersades les dues intentions, è aquells homens son perçò peccadors, com desordonen intentio contra sos ordonaments sustancials.

En tot quant faràs, ne diràs, cogitaràs, fill, hages conexença deles dues intentions demunt dites. Car tot quant hom fa, ne pot fer corporalment, ne spiritualment, en tot quant, enten esser les dues intentions de necessitat, e la una noy pot esser menys de la altre. En cascuna cosa be es pot hom hauer ordonadament, o desordonadament.

CAPITOL 2.

DEU.

Deu, qui es subiran be, es intelligible, è amable, e per çò, fill, conuè que hage intentio en si mateix; la qual intentio conuè esser Deu; com sia cosa que infinidament, è eternal sia intelligible è amable, a la qual intelligibilitat, e amabilitat se conuè esser Deu, per lo qual sa intelligibilitat sia entesa, e sa amabilitat sia amada, e sa infinitat, e eternitat de entitat Diuina que ensemps sia una simple sustancia, e un Deu.

Sapies fill, que si Deu no hauia intentio en si mateix, auria superfluitat en son enteniment, si entenien; en sa voluntat si amaua, pusque no sen seguís utilitat en Deu de son entendre, e de son amar en si mateix. La qual utilitat conuè esser equal a Deu, en ço que conuè esser Deu eternal, e infinitat, per la qual eternitat, è infinitat, no pot, ne vol sa iustitia multiplicar en sa virtut; no cessar sa utilitat en la intentio, que ha sa perfectio eternalment, e infinida.

En la intentio de Deu no ha diuisio de primera y segona intentio, hont no sia minoritat; car tota sa intentio es infinida e eterna, per açò fill noy pot queber segona intentio: car la intentio de Deu es, fill, en tant alta exellentia de virtut, e per açò es Deu intelligible, e amable per si mateix; è ha creada intentio en tu, per çò que ab aquell l'entes, e l'ames per sa bondat, e per sa perfectio.

Saps tu fill, perque Deu es mes amable, que temable? perçò com millor cosa es amor, que temor: car amor es infinidament e eternal en Deu; e temor ha començament. E car Deu es mes amable, que temable, per çò te aconsell, fill, que tu hajes intentio en amar Deu, per çò com es bo, poderos, gran, e digne de tots honrraments, e axi la tua primera intentio hajes a amar a ell, è la segona à tembralo. A fill, e tant poch son los homens qui hajan vera intentio a amar, e tembra Deu! car los demes homens, qui Deu amen, es perçò quels do gloria celestial, o bens temporals; o el temen per çò que nols do penes infernals, o treballats temporals. E Deu es digne que sia amat per çò com es bo, infinit, eternal, poderós, saui, amant, iust, vertader, cumplit infinidament eternal de tots bens.

Aquells homens, qui amen Deu perçò quels fassa be, e el temen per perçò que nols fassa mal, fan dela primera intentio, segona; e de la segona, fan primera, perço fill llur intentio es aduersada, è falsa, e quantra la intentio perque Deu la creada: on com açò sia en axi ¿donchs qual iustitia iutgerà que aytal intentio tan maluada a sa gloria sens fi?

En la intentio de Deu no es nul home sols que hage fet tant de mal com ha fet Mahumet qui tants homens ha mes en error; emperò mes de mal se segueix com hom no ha a Deu la primera intentio, que tot lo mal que feu Mahumet: com maior be es en un home qui forment am Deu per la primera intentio; que no es mal en tots los homens qui son damnats (1). Com açò sia en axi, obri fill los ulls de ta pensa, è enten com gran cosa es be, qui es per la primera intentio, quantra mal qui es per la segona.

Not marauelles fill, si lo mon es en tribulatio, e en perill, pusque Deu es tan poch amat, e conegut per defalliment de vera intentio. *On sobre* tótes coses te consell, et man, que tu te apoders aytant com pusques en ta intentio, com ab ella ames Deu, e conegues, haent a ell la primera intentio, e a tu, e ton prohisme la segona.

Amable fill not poria dir, ni escriure los bens reb de Deu cell qui ama, e el coneix; car los malalts sana, e los pobres enriqueix, e los cegos enlomina, e dona consolacio als treballats, esperança a sos seruidors, e llagremes als peccadors, e honrament als menspresats, e restetueix les iniuries. *Fill*, lo hortolá dona dela aygua als arbres, per raho dels fruyts: e lo Caualler doná ciuada a son cauall, per raho del seruey, que li fa: e lo mestre pague a son discipol son deute, per raho del lloguer quen ha: *è donchs* fill, si tu a Deu de gloria, qui es tant abundos de iustitia, de poder; de sauesa, de charitat, has la primera intentio, be pots saber, que la tua segona intentio hage bon compliment per la primera. *Sapies* fill, que molt es cosa mala amar diners, o viandes, fills, honrraments, e possessions, e les altres coses per la primera intentio, e amar Deu per la segona: e no amar Deu per la pri-

(1) Les paraules escrites aquí en caràcter cursiu, van sub-rallades en el manuscrit.

mera intentio, ne per la segona, molt es cosa reprehedora. On com açò sia tan gran defalliment, e òn se seguesquen tants de mals; donchs es necessaria apricar, e amostrar a les gents, qui ignorantment cuyden amar, e conexer Deu per la primera intentio, è amen ab segona, qui es dementina.

CAPITOL 3.

CREATIO.

Creà Deu lo Mon per intentio que ell fos amat, e conegut per creatura; car per la gran raho que Deu ha en si per amar, e conexer, fonch a Deu cosa conuenent crear lo mon, per tal que sa iustitia satisfes a la alta honor quis conue a la bonesa, è à la granesa de Deu, la qual ha en eternitat poder, sauiesa, e voluntat, e en totes ses virtuts.

Amable fill, a Deu no fonch cosa necessaria crear lo Mon per nulla cosa, que fos utilitat a Deu en la creatio del Mon: *Mas* en axi com a lo Rey llarch de coratge, e abundos de riqueses sa conue donar per sa bonesa, e per son poder: En axi a Deu per compliment de infinida llarguesa, e perfectio en totes virtuts, sa conuench, que creas lo Mon, è que fes molt de be. *La intentio*, que Deu hach en crear lo Mon, e la iustitia sa conuengueren ab la sauiesa, e voluntat adonchs com lo creà; è per açò no conuench, que lo Mon fos creat anans, ne pus tart, ne maior, ne manor, ne de altre estament sa conuengue a crear lo mon; car fora enla intentio de Deu, passio, è defalliment.

Amable fill, la intentio de Deu no pres null cambiament, ne null mudament com creà lo Mon; car la intentio, qui al Mon creà, es Deu infinit, e eternal en tota perfectio; è per çò es impossible cosa, que ninguna cosa, que Deu age creada, ne feta, pusque esser en Deu nengun cambiament. *Si en* Deu no hages intentio de engendrar Deu, è de proceir Deu, fora intentio en Deu pus noble are com lo Mon es, e menys noble anans que el mon fos; com sia cosa, que fora intentio sens utilitat de caritat, sauiesa, granesa.

Fill, Deu ha creades en lo Mon unes creatures per intentio de altres; axi com los cossos celestials, qui son creats per donar influentia als terrenals cossos alamentats; e los terrenals cossos, qui son creats per intentio de anima rational; e axi de totes coses, qui son creades a seruey de homà.

Plora fill, car alaments, plantes, aucells, besties, e totes les coses de aquest mon; seguexen lo orde, e la regla dela intentio perque son creades: è homa, a qui totes aquestes coses son de ius, è han intentio, es quantra la intentio perque es creat, faent peccats, qui son quantra la intentio de Deu.

CAPITOL 4.

ENCARNATIO.

Amable fill, encarnàs lo Fill de Deu en lo ventre de nostra Dona S. Maria per intentio, que mostràs als Angels, e al homa gran granesa

de bondat, poder, e caritat, humilitat, e llarguesa. *Lo maior* be, que pusque esser creat, es be creat a Deu aiustat en unitat de persona: è perçò fill, la bondat de Deu concordas ab la maior intentio ab que es pot concordar en crear creatura, aiustant si mateix a creatura per intentio ab ques pot concordar en crear creatura, aiustant si mateix a creatura per intentio, que sia amada, e coneguda aytant fortment, com aquella creatura pusque hauer virtut a Deu conexer, e amar. *Poder* diuinal no pot pus exelsar poder creat, que aquell que a si mateix ha aiustat. Car lo poder de Deu pot hauer tan gran intentio; per açò caritat ab iustitia, e bondat acordà ab poder, per tal, que poder do tan gran intentio en creatura, com creatura pot sustenir.

Si infinida virtut, e perfectio fos, fill, contraria a la intentio, que Deu hach en la carn que ha prè, fora la intentio manor, quel poder, que Deu ha infinida virtut, e perfectio; e saguires, que en Deu fossen unes virtuts quantra las altres en intentio; e açò es fill cosa impossible.

Perçò que en Deu pogues, è donàs si mateix a glorièjar al home, hach intentio a pendre carn humana, per ço que home per aquell cos glorios de Nro. Señor Deu pogues hauer la maior gloria, la majoritat de la qual gloria no pogue hauer sens encarnatio, e aiustament huma de Deu, è home.

Encarnàs, fill, Nostro Señor Deu per recrear a homa, que era perdut, e caygut en la ira de Deu per lo peccat del primer pare; e aquella intentio, que Deu hach per pendre carn per recrear homa, nos conuench a esser primera intentio; e aquella que Deu hach a pendre carn per demostrar ses virtuts, fos per segona; com sia cosa que la iustitia de Deu, haje pus apropiada intentio a demostrar la granesa debonesa, poder, saulesa, que de creatio.

A la gran caritat de Deu sa conuench ocasionar homa de gran intentio saluant a homa franch arbitre; e per açò vol Deu, quel poder na donàs maior poder en homa per amar, e entendre la encarnatio, qui es la maior, e la millor obra, que Deu pusque hauer en creatura, ne creatura ne pusque rebre.

CAPITOL 5.

TENTATIO.

Amable fill, sots aquest Capítol de tentatio, on ha significança dels trenta diners on Nostro Señor Deu fonch venut, te vull exemplificar de intentio per 30. rubricas consaguents, per tal que per aquelles hajes conaxença en qual manera intentio, è tentatio son diuerses, concordans, o contraries; e tu fill, hajes be en ta memoria, è en ton enteniment aquests capitols; cor molt te serà util a conseruar virtuts, e a contrestar a vicis, e obseruar intentio per ço que es.

RUBRICA I. DE LA FE.

Fe es, fill, per intentio, que hom crega la veritat, que enteniment no pot entendre. É aquesta Fe es guardada de Sperança, caritat, iustitia, prudentia, fortitudo, temprança. E per aço temptatio diabolical es ab set peccats mortals temptant Fe contra la intentio perque es. E cor lo dimoni vol destruir les virtuts, e Fe, e perço tempta home en fe, en aquesta manera, e encara en moltes altres maneres semblants en aquestes. Si tu creus, e cogites, que Déus Pare engenras de si mateix Deu Fill; e del Pare, e del Fill ix Deu Sanct Sperit, son un Deu, no tres Deus: e tu has temptatio, que pusque esser veritat ço, que creus en las articles demunt dits; adonchs deus recorrer a fortitudo, caritat, iustitia, que t'ajuden a conseruar la fe en la intentio que te es donada. É fortitudo, enfortirte ha ab caritat, qui es ajudant a fe, amant la intentio perque es: è iustitia te dirà, que tu no vulles fer iniuria a fe, per ço que no entenas, e demostrarte ha com tu no has endreçat enteniment en tot temps entendre, ço que vols entendre; e per aço conuet a creure, ço que no pots entendre, tro que ho pusques entendre.

Si tu fill, entens que Deu Pare per poder infinit, eternal, pot de si mateix, qui es infinit en essencia, eternal en durament, engenrar Deu Fill infinit, eternal en durament; e has tentatio, e dubtes que sia veritat, considerant de Deu, no fa tot ço que pot son poder: adonchs recorre en Sperança, iustitia, caritat: com per Sperança per iustitia deus creure, que Deu deu fer en si mateix obra eternal, e infinida, que sia Deu, e de Deu engenrada, per tal que Deu no sia ocios en si mateix: car iustitia te demostra, que pus Deu ha poder de fer Deu en si mateix, e de si mateix, e aquesta obra es la millor, e pus noble que pusque esser: e conues, que la voluntat de Deu vulla, ço que pot lo poder fassa, e no sia ocios, segons que diuinal iustitia ho intge en la diuina voluntat.

Amable fill, si tu vols creure ço que no entens, sotposa possible cosa, esser veritat aquella cosa, que desitges entendre, com ço que sotposes es fe, è fe ajuda axelsar l'enteniment al entendre. É si aço no sotposas, tu faries iniuria a la intentio perque fe es, e obeiries a tentatio diabolical. E si la cosa que entens, fill no es quantra la fe, sapies que la donchs, has aguda la primera intentio, a ço que entens, e has la segona a la fe. Dochhs quant sotposes que poguesses entendre ço que creyes; e si ço que cuydes entendre, es quantra la fe, que debans auies; sapies fill, que aquella cosa, que cuydes entendre en los articles demunt dits, no la entens; car si ho entenies, seria veritat; e si veritat, la fe que has seria falsa: è per aço fill, consell te, que ab caritat, prudentia, fortitudo te aiuts daytals tentations, e no sies quantra la fe en res que entenes; e si entens ço que vertaderament creyes, coneys esser concordansa de primera intentio, e de segona.

(Continuad)